

MESTSKÁ ČASŤ BRATISLAVA-STARÉ MESTO

25

Materiál na
rokovanie miestnej rady
a na zasadnutie miestneho zastupiteľstva

dňa 01. 12. 2009

dňa 08. 12. 2009

Zámer dotvorenia pamätníka československej štátnosti na Vajanského nábreží v Bratislave

Predkladatelia:

PhDr. Štefan Holčík

Mgr. Radoslav Števčík

MUDr. Peter Osuský, CSc.

Ing. Marián Procházka

Ing. arch. Ján Mackovič

RNDr. Milan Cílek

Ing. arch. Marcel Dzurila

Jaroslav Ježek

Mgr. Ondrej Dostál

RNDr. Peter Smrek

Mgr. Sven Šovčík

Bc. Gabriela Vyhnaníková

Ing. Dušan Francúz

Mgr. Helga Jančovičová

Ing. Vladimír Pištek

MUDr. Peter Tatár

Ing. arch. Andrej Petrek

Zodpovedný:

Ing. arch. Andrej Petrek
starosta mestskej časti

Spracovatelia:

PhDr. Štefan Holčík

Mgr. Radoslav Števčík

Ing. arch. Andrej Petrek

Návrh uznesenia miestnej rady:

Miestna rada mestskej časti Bratislava Staré Mesto
odporúča

Miestnemu zastupiteľstvu mestskej časti Bratislava
Staré Mesto prerokovať

Zámer dotvorenia pamätníka československej štátnosti
na Vajanského nábreží v Bratislave

Návrh uznesenia miestneho zastupiteľstva:

- v materiáli

Materiál obsahuje:

- návrh uznesenia
- dôvodovú správu
- rozhodnutie Pamiatkového úradu SR

N á v r h u z n e s e n i a

Miestne zastupiteľstvo mestskej časti Bratislava Staré-Mesto

A. s c h v a l u j e

zámer dotvorenia pamätníka československej štátnosti na Vajanského nábreží nahradením existujúceho prázdnego pilóna sochou 1. československého prezidenta T. G. Masaryka na podstavci vysokom cca 2 – 3 m,

vyčlenenie finančných prostriedkov vo výške 6.000,- EUR z rozpočtu mestskej časti Bratislava – Staré Mesto na odstránenie existujúceho pilóna,

B. ž i a d a

hlavné mesto SR Bratislavu o zverenie pamätníka československej štátnosti nachádzajúceho sa na Vajanského nábreží pred budovou Národného múzea do správy mestskej časti Bratislava-Staré Mesto,

Dôvodová správa

Od mája 2009 stojí na nábreží Dunaja (na mieste bývalého pobrežného nákladného prístavu) rehabilitovaný pamník generála M. R. Štefánika. Súčasťou pamätníka je aj kolosálna socha leva, ktorá bola súčasťou originálneho pamätníka z roku 1938.

V roku 1988, pri príležitosti osláv 70. výročia vzniku Československej republiky, postavili na malom priestranstve medzi Vajanského nábrežím a Fajnorovým nábrežím pred budovu Slovenského národného múzea (pôvodne Zemedělského múzea) pamätník od M. M. Harminca, pre ktorý sa zaužívalo pomenovanie „pamätník československej štátnosti“. Ústredným motívom toho pamätníka sa v roku 1988 stal nový odliatok neúplne zachovaného a pre tento účel rekonštruovaného leva so znakom republiky od sochára Bohuslava Kafku. Prenesenie sochy leva na miesto rekonštruovaného Štefánikovho pamätníka (ako jeho integrálnej súčasti) bolo podmienené súhlasmom Pamiatkového úradu. V súhlasnom stanovisku je však uvedená požiadavka definitívne dotvorit „pamätník československej štátnosti“, ktorý je majetkom mesta Bratislavu.

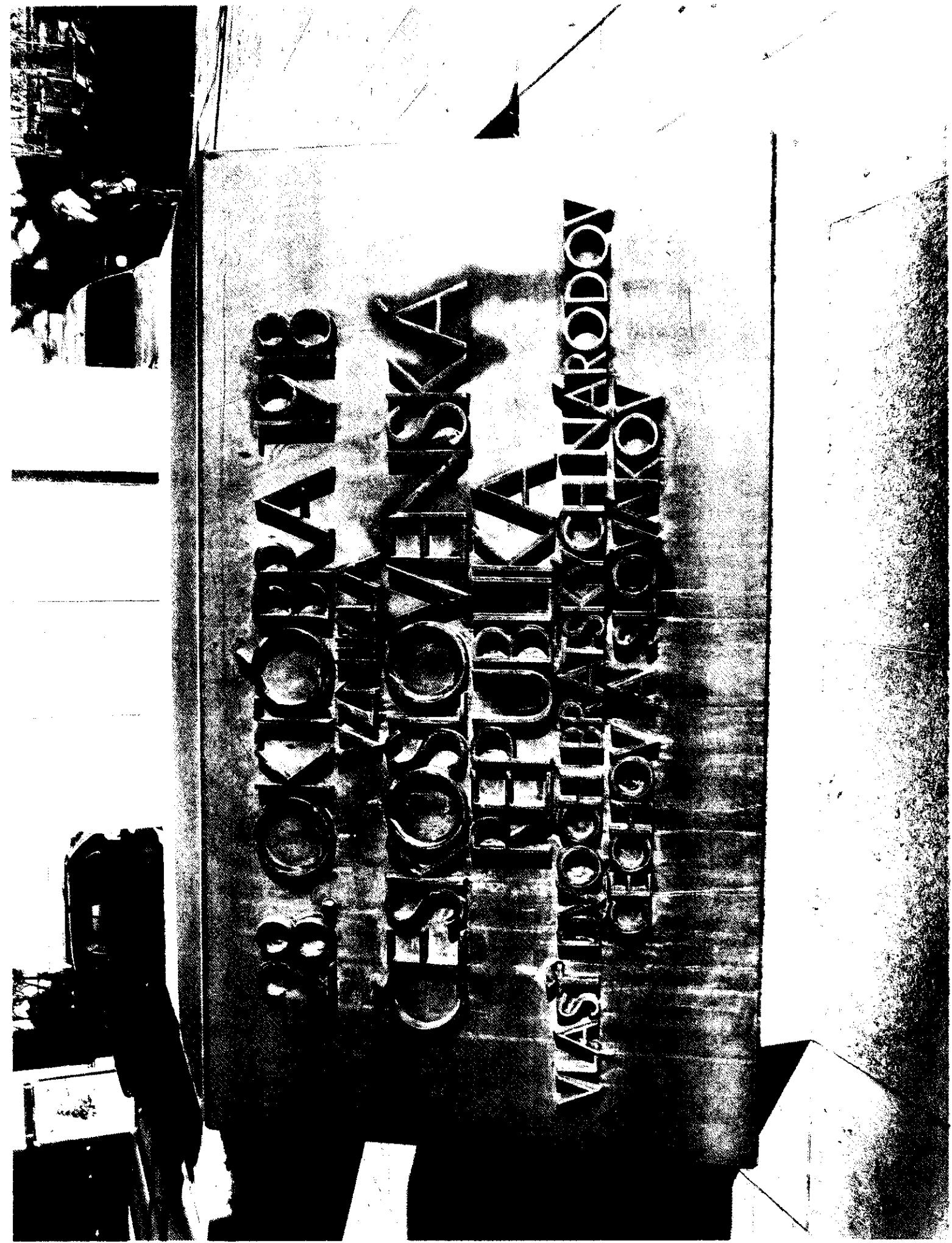
Na pôde miestneho zastupiteľstva mestskej časti Bratislava - Starého Mesta vznikla myšlienka doplniť pamätník sochou prvého prezidenta ČSR profesora Tomáša G. Masaryka (1850 – 1937). V majetku mesta Bratislavu sa nachádza veľmi kvalitná socha prezidenta T.G. Masaryka v mierne nadživotnej veľkosti od slávneho pražského sochára Ladislava Šalouna. Originálny bronzový odliatok z roku 1924 bol pôvodne situovaný v interiéri, v reprezentačnej hale prominentnej banky a je preto vyslovene nevhodné umiestniť ho v otvorenom priestranstve.

Navrhuje sa odstránenie terajšieho vysokého stĺpu, na ktorom bol 1988 až 2009 umiestnený bronzový lev od B. Kafku. Stĺp nevyhovuje ani výškou, ani pôdorysnými rozmermi, ani obložením kamennými platňami, ktoré sú v najvyšších radoch uvolnené od betónového jadra. Celý stĺp treba demolovať a na jeho mieste možno postaviť piedestál (do výšky maximálne 3m), na ktorom by bol umiestnený nový bronzový odliatok Masarykovej sochy od L. Šalouna. Predpokladá sa, že okolie stĺpu, schody vedúce na zvýšené plateau, ani pamätná tabuľa, ani nádrže na zeleň nebudú úpravou zmenené. Príliš vysoký stĺp s levom nerešpektoval priečelie Harmincovej budovy múzea, v ktorej trojuholníkovom štíte bol až do náletu a bombardovania na konci druhej svetovej vojny inštalovaný kamenný reliéf. Odstránením vysokého stĺpu, ktorý stratil opodstatnenie ako podstavec sochy leva, sa odstráni kolízia budovy a pamätníka, obnoví pôvodná monumentalita budovy a v budúcnosti bude možné aj trojuholníkový tympanon doplniť vhodným sochárskym dielom.

Dňa 7. marca 2010 uplynie 160 rokov od narodenia prezidenta Masaryka (narodil sa 7.3.1850 v Hodoníne), ktorý bol zakladateľom Československej republiky. Bez nej ako predchádzajúceho riešenia by nikdy nebola mohla vzniknúť terajšia Slovenská republika. K tejto príležitosti je vhodné pripraviť odhalenie jeho pamätníku ako dotvorenie či mutáciu doterajšieho „pamätníku československej štátnosti“, pričom postava prvého prezidenta československej republiky je určite dôstojnejším prvkom pre tento pamätník ako socha leva so znakom štátu.

Vyhodovenie kópie sochy L. Šalouna bude financované zo zbierky, ktorá bude za týmto účelom zorganizovaná.

20 JAN. 2009
PAMIATKOVÝ ÚRAD
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
 Cesta na Červený most 6, 814 06 Bratislava

Číslo konania: PÚ-09/110-1/267/SEV
 V Bratislave dňa 14.01.2009

p.s.
hyp. arch. PETREKA

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky Bratislava v zmysle zákona číslo 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení zákona NR SR č. 479/2005 Z. z. (ďalej len „pamiatkový zákon“), podľa § 9 odseku 3 ako miestne príslušný a podľa § 10 odseku 2 písmeno d) ako vecne príslušný správny orgán na úseku ochrany pamiatkového fondu podľa § 46 zákona číslo 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“) vydáva toto

r o z h o d n u t i e :

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky Bratislava podľa § 24 odseku 3 pamiatkového zákona

s c h v a l u j e

na základe žiadosti Nadácie Milana Rastislava Štefánika, Albrechtova 11, 821 03 Bratislava, trvalé premiestnenie súčasti nehnuteľnej národnej kultúrnej pamiatky (ďalej len „kultúrna pamiatka“) – plastiky leva z Pomnika československej štátnosti na Vajanského nábreží v Bratislave, zapísaného v Ústrednom zozname pamiatkového fondu vedenom v Pamiatkovom úrade Slovenskej republiky Bratislava pod číslom 10496/0, a to v súvislosti s rekonštrukciou pomníka Milana Rastislava Štefánika.

Kultúrna pamiatka sa nachádza na území pamiatkovej zóny CMO Bratislava.

Vlastníkom kultúrnej pamiatky je Hlavné mesto SR Bratislava. Žiadateľ o premiestnenie, Nadácia Milana Rastislava Štefánika Bratislava, je splnomocnená vlastníkom kultúrnej pamiatky na konanie v predmetnej veci.

Premiestnenie sa schvaľuje v zmysle žiadosti, t.j. pôjde o sňatie plastiky leva z pylónu pomníka československej štátnosti, z parc. č. 21350/2 v k.ú. Bratislava – Staré Mesto a o jeho osadenie na pylón novo budovaného, resp. rekonštruovaného pomníka M.R. Štefánika na novovznikajúcim námestí pred novostavbou SND na Pribinovej ul., na parc. č. 9193/5, 9193/6 a 9193/577 v k.ú. Bratislava - Nivy.

Toto rozhodnutie sa vzťahuje iba na uvedenú súčasť kultúrnej pamiatky, t.j. na plastiku leva, ostatných súčasti kultúrnej pamiatky sa netýka. Nie je prípustné premiestňovať či odstrániť ktorúkol'vek z ďalších súčasti pamätníka.

Pre trvalé premiestnenie plastiky leva v zmysle tohto rozhodnutia správny orgán stanovuje nasledovné

podmienky :

1. Vlastník kultúrnej pamiatky, resp. ním splnomocnená osoba zabezpečí:
 - bezodkladnú realizáciu dočasnej úpravy pylóna v súlade s rozhodnutím Krajského pamiatkového úradu Bratislava (ďalej iba KPÚ) č. Ba-08/2192-2/9635/Fe zo dňa 17.12.2008, a to najneskôr do jedného mesiaca od sňatia plastiky leva; súlad realizovanej úpravy so schváleným zámerom a so záujmami pamiatkovej ochrany bude sledovať štátny pamiatkový dohľad KPÚ;
 - účinné opatrenia proti poškodeniu a zodpovednosť konkrétnych fyzických osôb za bezpečnosť, neohrozenie a nepoškodenie ktorékoľvek súčasti kultúrnej pamiatky počas demontáže a premiestňovania plastiky leva, taktiež všetky potrebné opatrenia proti poškodeniu plastiky leva pri jej umiestňovaní do novej polohy;
 - realizáciu demontáže, premiestňovania a montáže pod vedením a odborným dozorom zodpovedného reštaurátora s osobitnou spôsobilosťou podľa § 33 zákona č.49/2002 o ochrane pamiatkového fondu a § 4 a 5 zákona 200/1994 o Komore reštaurátorov (ďalej iba „oprávnená osoba“); vlastník alebo splnomocnená osoba písomne oznamí Pamiatkovému úradu SR ako príslušnému správnemu orgánu identifikačné údaje o oprávnenej osobe, s ktorou na uvedené práce uzavrie zmluvu;
 - vypracovanie technickej správy, resp. návrhu na realizáciu premiestnenia oprávnenou osobou; materiál bude predložený na schválenie správnemu orgánu s dostatočným predstihom pred začatím prác na vlastnom premiestnení, aby mal správny orgán časový priestor na posúdenie návrhu;
 - oznámenie začatia prác správnemu orgánu najmenej s predstihom 3 pracovných dní;
 - v súvislosti s demontážou a premiestnením vykonanie aspoň základných ošetrujúcich reštaurátorských úkonov na plastike leva, ktoré budú potrebné podľa určenia štátnym pamiatkovým dohľadom, vykonanie týchto úkonov oprávnenou osobou.
2. Principiálnou podmienkou pre schválenie premiestnenia je, že vlastník zabezpečí spracovanie zámeru a návrhu, schválenie KPÚ a následnú realizáciu definitívnej úpravy pomníka československej štátnosti, t.j. vyriešenie jeho nového výrazu v súlade s jeho významom a jeho pamiatkovými hodnotami, a to najneskôr do troch rokov od sňatia plastiky leva z pylóna.
3. Je nutné zabrániť akýmkoľvek ďalším nepotrebným manipuláciám s kultúrnou pamiatkou bez súhlasu Pamiatkového úradu SR alebo KPÚ a bez prítomnosti štátneho pamiatkového dohľadu.

Ked'že premiestnenie súčasti pomníka je viazané na najprv dočasnú, neskôr trvalú úpravu a zmenu výrazu kultúrnej pamiatky, bude v prípade premiestňovania a následných úprav pomníka vykonávať štátny pamiatkový dohľad jednak Pamiatkový úrad SR Bratislava, jednak Krajský pamiatkový úrad Bratislava.

Vzhľadom na to, že vlastníkom kultúrnej pamiatky a žiadateľom o premiestnenie v zastúpení je mesto Bratislava, aplikácia § 24 ods. 3 pamiatkového zákona v zmysle povinnosti Pamiatkového úradu SR prerokovať premiestnenie kultúrnej pamiatky s obcou nebola pre rozhodnutie potrebná.

Žiadateľ o premiestnenie je splnomocnený Hlavným mestom SR Bratislava iba na konanie s Pamiatkovým úradom SR Bratislava vo veci premiestnenia, vlastník je preto nadálej zodpovedný za kultúrnu pamiatku a povinnosti vlastníka voči kultúrnej pamiatke sa neprenášajú. Preto podmienky určené týmto rozhodnutím je povinný plniť a za ich plnenie je zodpovedný vlastník, či už priamo alebo prostredníctvom inej poverenej osoby.

V žiadosti neboli uvedený časový úsek, požadovaný pre premiestnenie súčasti kultúrnej pamiatky, preto správny orgán stanovuje platnosť tohto rozhodnutia **do 30.04.2009**. Rozhodnutie platí len pre hore uvedené premiestnenie na parcely č. 9193/5, 9193/6 a 9193/577 v k.ú. Bratislava - Nivy. Pre každé prípadné iné alebo ďalšie premiestnenie, aj dočasné, je potrebné vyžiať si nové rozhodnutie Pamiatkového úradu SR Bratislava, rovnako ako aj pre prípadné predĺženie doby platnosti tohto rozhodnutia.

Odôvodnenie :

Rozhodnutie je vydané na základe žiadosti Nadácie Milana Rastislava Štefánika, ktorá je splnomocnená vlastníkom kultúrnej pamiatky, Hlavným mestom SR Bratislava na konanie s Pamiatkovým úradom SR Bratislava vo veci premiestnenia predmetnej súčasti kultúrnej pamiatky. Žiadosť bola doručená Pamiatkovému úradu SR Bratislava dňa 14.11.2008, ktorým dňom začal správny orgán konanie v predmetnej veci.

K žiadosti boli priložené všetky potrebné doklady – splnomocnenie Hlavného mesta SR Bratislava na konanie žiadateľa s Pamiatkovým úradom SR Bratislava, príslušné listy vlastníctva, kópie z katastrálnej mapy, ako aj odpis z uznesenia Mestského zastupiteľstva o zámere znovuvybudovania pomníka M.R. Štefánikovi zo dňa 11.12.2003 a ďalšie dokumenty.

Po preskúmaní žiadosti a potrebných dokladov správny orgán zistil, že pre rozhodnutie o premiestnení je potrebné vyriešenie predbežnej otázky, a to otázky o zmenách, úprave a budúcej prezentácii predmetnej kultúrnej pamiatky. Nakol'ko pre danú záležitosť je vecne a miestne príslušným správnym orgánom KPÚ, správny orgán dospel k záveru, že vlastník kultúrnej pamiatky musí predložiť KPÚ svoj zámer na úpravu, zmene kultúrnej pamiatky a svoju predstavu o jej budúcom výraze po odňatí sochy leva z pylóna. Následne v záujme efektívnosti konania zvolal Pamiatkový úrad SR Bratislava pracovné rokovanie všetkých zainteresovaných na 3.12.2008. Na rokovanie sa dohodol ďalší postup s tým, že najvhodnejšie v danej situácii je dvojstupňové riešenie – primárne dočasná a následne definitívna úprava pomníka so schválením zámerov na KPÚ. Za najvhodnejšie riešenie dočasnej úpravy pylóna sa navrhlo uzavretie hornej plochy pylóna ihlancom z kameňa alebo obdobného materiálu s optickým výrazom zhodným alebo aspoň príbuzným výrazu kameňa na pylóne.

V súlade s týmto závermi rokovania predložil žiadateľ listom zo dňa 18.12.2008 správnemu orgánu súhlasné rozhodnutie KPÚ k zámeru dočasnej úpravy pomníka spolu s grafickým návrhom úpravy.

Na základe všetkých vyššie uvedených skutočností je formulované toto rozhodnutie. Správny orgán nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by bránili vydaniu súhlasného rozhodnutia. Súčasne uložil podmienky pre premiestnenie tak, aby nenastalo poškodenie alebo iné ohrozenie ktorýchkolvek súčasti kultúrnej pamiatky a zároveň aby boli prioritne zohľadňované záujmy budúcej existencie a prezentácie zákonom chránenej kultúrnej pamiatky, t.j. Pomníka česko-slovenskej štátnosti. Pamiatkové a kultúrno-historické hodnoty, ktoré predmetné dielo predstavuje, je potrebné zachovať a chrániť v súlade so všeobecným záujmom a s principmi pamiatkovej ochrany, zakotvenými v pamiatkovom zákone.